

# SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan sredi, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računati se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

## Sestanek v Kodanji.

Odkar je l. 1864. v nejednakem a častnem boji podlegla nezmatna Danska nasproti vojne sili dveh mogočnih velevladstij, ni bilo čuti več njene glasu v koncertu evropskem, vzbujala ni nikakor javne pozornosti, zapala je skoro pozabljivosti; k večjemu, da je kak tourist opisoval njene srečne socialne razmere, splošno imovitost, pravnost in zadovoljnost njenih državljanov.

V zadnje dni pa je v tej zadevi nastal velik preobrat in vse oči obrnene so v starodavni Kodanj, kamor je prišlo toliko mogotcev na pohod, da bi se z njimi ponašalo vsako svetovno mesto in da je v divnem Fredensborgu jedva dovolj prostora, kajti, kakor pišejo „Peterburske Vedomosti“ povodom potovanja carjevega v Kodanj:

„Okoli danskega kralja Kristijana zbranih je danes 13 vnukov in 12 vnukinj. Pod vlado njegovih potomcev je 42 milijonov štirjaskih vrst zemlje in 332 milijonov prebivalcev. Ta rodbinski shod more se primerjati z vsakim kongresom vladarjev, a paralizovati s svojim izredno rodbinskim značajem vsakeršne poskuse političnih in vojnih zvez, kakeršne sedaj vidimo v Nemčiji. Danska bila je oropana za polovico svojega ozemlja in za tretjino svojega prebivalstva, a ostala je po svojej junaške obrambi l. 1864 gospodar važne Sundske morske ožine, ter za svoje izgube dobila plačilo v svojih sijajnih rodbinskih razmerah. Kralj Kristijan res ni mogel ubraniti se združenim silam Pruske in Avstrije, a od njegovih otrok se je Nemčiji ob svojem času nadejati maščevanja. Njegov najstari sin bode kralj danski, mlajši je že davno kralj grški, jedna hči je carica ruska, druga bodoča kraljica angleška in cesarica Indije, tretja pa, vojvodinja Cumberlandska, ima pravice na prestol Hanoveranski.“

To je v istini rodbinski sestanek, kakeršnega Evropa še ni videla, in naj Berolinski listi še tolikrat

oznanjujejo, da nema nobenega političnega pomena, vender tega nihče ne veruje, temveč vsakdo je preverjen, da je shod v Kodanji nekaka politična protipeza nasproti potovanjem Milana srbskega, Karola rumunskega in Alfonza španjskega.

A še večjo zanimljivost in važnost zadobil je sestanek v Kodanji, ker je nenadno 74letni angleški premier William Eduard Gladstone odplul tudi v Kodanj in bil tankaj z najodličnejšo gostoljubnostjo skoro kakor član kraljeve rodbine vzprejet. Če tak mož, kakeršen je Gladstone, zastopnik denašnje Angleške, vzame popotni les v roke in obišče kralja danskega in pri njem bivajočega zeta carja ruskega, gotovo tako potovanje ni brez pomena, brez jako važnega smotra. Gladstone poznat je kot odločen nasprotnik Bismarckove politike, ki nema družega smotra, nego oslabiti življ slovenski in romanski na korist in slavo germanskega plemena, ki bi potem gospodoval vsemu kontinentu in vesoljnemu svetu.

Počenši od 23. dne aprila 1880, ko je Gladstone zinagal nad židovskim Benjaminom Beaconsfieldom in je bila kraljica angleška primorana ukloniti se volji narodne večine ter imenovati Gladstona premierom Velike Britanske, pričela je mej Berolinom in Londonom vedno bolj vidna mržnja in pri marsikaterem političnem vprašanji pokazalo se je, da sta si Bismarck in Gladstone diametralno nasprotna, da je železni kancelar v osivelem a vedno še izredno krepkem Gladstonu našel tekmece, katerega ne bode z lahka nadvladal.

In ta tekmece, ki se do sedaj za voljo in nevoljo Bismarckovo ni veliko, ali kakor v egiptovskem vprašanji, prav nič brigal ni, ki je hodil vedno svoj premi in pravi pot in tako čestokrat neugodno trčil ob Bismarckovo samoljubnost in slavohlepnost, ta tekmece biva danes pred vrati Nemčije, v Kodanji, in prijateljski sega v roko ruskemu carju, kralju danskemu, grškemu in švedskemu. Zares, sijajna je

družba v danske prestolnici in po svojih članih tako odvažna, da se po polnem slagamo z besedami v začetku citiranega ruskega lista, ka sestanek v Kodanji paralizuje vse politične zveze in koalicije, ki se istodobno snujejo v Berolinu.

Berolinski listi sicer zagotavljajo, da tudi potovanje Gladstonovo nema političnega pomena, a na drugej strani pa sami povedó, da so to že pred nekoliko dnevi slutili, kajti članek, ki je nedavno bil objavljen v „Nordd. Allg. Ztg.“ in v katerem se Rusiji tako rekoč na prosto voljo daje početi v Bolgarske, kar jej drago: ta članek porodil se je, ko se je v Berolinu zvedelo, da se Gladstone snide s carjem in namen mu je bil odvrti Rusijo od zveze z Anglijo in jo zopet še jedenkrat pridobiti za Nemčijo. A v Peterburgu kakor v Londonu izprevidili so že davno lokavost in licemerstvo „poštenega mešetarja“, in jednake težnje, jednaki interesi ugladili so pot k senzacnemu sestanku v Kodanji, pri katerem sta zastopani najmočnejši državi sveta in to po svojih prvih reprezentantih, in kateri se sme smatrati kot nova politična zmaga Gladstona nad Bismarckom.

## Slovenci in finančni uradi.

Vsak državljani kakeršnega koli naroda občutljiv je v zadevi svoje vere, narodnega jezika in denarstvene stvari. Zgodovina nam dokazuje in vsakdanje okolščine nas učó, da kjer se tare vera, kjer se jemlje narodu njegova zavest — materni jezik s silo in kjer se tlači narod v denarstvenih zadevah — tamo ne more stanovati angelj miru in sprave.

Viribus unitis — gaslo je našega ljubljene vladarja. Vsi avstrijski podložni moramo biti mirni, spravljivi, da složno koristimo državi. „Mir mej narodi“ glasi se tudi drugo povelje Nj. Veličanstva. Mir, sprava in podložnost je nam potrebna, če hočemo biti vestni državljani.

Vprašamo se tedaj: — imamo li Slovenci tudi

## LISTEK.

### Prva ljubezen.

(Povest J. C. Turgenjeva, posl. Ivan P.)

(Dalje.)

V.

Po kosilu šel sem na vrt, pa brez puške. Sklenil sem bil ne bližati se k „Zasjekinskemu vrtu“, pa neka nepremagljiva sila vlekla me je tja — in ne zaman. Nesem se še približal ograji, ko zagledam Zinajido. Zdaj je bila sama. V rokah držala je knjigo in počasi je šla po potu. Ona me ni zapazila.

Jaz sem jo že skoraj pustil mimo iti, pa premislil sem si in zakašljaj sem.

Ona se je obrnila ne da bi obstala, z roko popravila je širok svitlomoder trak na svojem klobuku in zopet uprla je oči v knjižico.

Odkril sem se, malo postal na mestu, potem pa šel proč z žalostnim srcem. „Que suis-je pour elle?“ mislil sem (Bog ve zakaj) po francoski.

Za brbtom zaslišal sem znane korake: ozrl sem se okoli — za menoj šel je z hitrimi in lahkimi koraki moj oče.

— Ali je to knežna? vprašal me je.

— Da, knežna.

— Ali jo mari poznaš?

— Videl sem jo danes zjutraj pri kneginji.

Oče je obstal, hitro obrnil se na peti in šel po potu nazaj.

Prišedši vstrijc Zinajide pozdravil jo je jako priljudno. Ona mu je ozdravila čudeč se in povsila je roko, v katerej je držala knjigo. Videl sem, kako je obračala za njim oči. Moj oče oblačil se je vedno elegantno, svoj obrazno in prosto; pa nikoli še ni bil videti tako postaven, še nikoli mu sivi klobuk ni tako lepo pristojal na njegovih jedva redkejših kodrih. Hotel sem iti k Zinajidi, pa ona me ni več pogledala. Znova je privzdignila knjigo in odšla je.

VI.

Ves večer in drugo jutro bil sem nekako pobit in obupan. Še dobro pomnim: skušal sem delati, vzel sem v roko Kajdanovo občno zgodovino — za-

stonj so mi migale pred očmi redke vrste in strani sloveče učne knjige. Desetkrat po vrsti prebral sem besede: „Julij Cezar odlikoval se je po vojaškej predrznosti“ — nič nesem razumel in vrgel sem proč knjigo. Pred kosilom sem se zopet namazal s pomado, oblekel suknjo in ovratnico.

— Čemu to? vprašala me je mati. — Ti še nesi dijak in ne veš, če prestaneš skušnjo. In ni dolgo tega, kar smo ti napravili nov jopič. Proč ga ne moremo vreči.

— Gosti pridejo, rekel sem, skoraj obupan.

— Kaka neumnost! Kaki gosti so pa to!

Moral sem se pokoriti. Zamenil sem suknjo z jopičem, a ovratnice nesem odložil.

Kneginja s hčerjo prišla je pol ure pred kosilom: starka imela je ogrnen žolt šal vrh zelene, meni že znane obleke in na glavi starinsko čepico z rudečimi trakovi. Začela je takoj govoriti o svojih menjicah, vzdihovala je, tožila čez revščino, „tarnala“, in pokazala ni najmanjšega ponosa na svoj stan; glasno je nuhala tobak, ravno tako prosto vrtela in kretala se je na stolu. Prav kakor bi ne vedela, da je kneginja. Zato se je pa Zinajida držala resno, skoro

vse te lastnosti? Da hvala Bogu, imamo jih. Mi smo vestni podložni ter imamo ravno take pravice, ko drugi avstrijski državljani. Slovenci imamo sicer pravice, ko drugi državljani, ali žalibože ne uživamo jih še ne. Naša narodnost še trpi, naš jezik še nema naravne veljave — boriti se moramo za njegov obstanek.

Vsak uradnik jemlje si pravico glede naše narodnosti modrovati po svoji glavi — kakor mu je drago. V narodnej zadevi smo še zaradi uradnika na svetu in ne uradniki zaradi naroda. Mi davkoplačevalci moramo prositi in molelovati višje organe, da naj pazijo, če spolnujejo nižji uradniki dolžnosti glede našega jezika. Če smo Slovenci državljani ko drugi — zakaj bi se nam tedaj naše pravice kratile? Če pogledamo v finančne urade, vidimo, da kmalu brez nemščine ne bomo mogli davkov oddajati. Ako se nam od finančnih uradov ne bode dopisovalo v našem jeziku, kaj nam potem drugega storiti, kakor da pošljemo svoje sinove v šolo tja v Celovec ali celo v Norimberg; kajti potem, če se bodo dobro učili, bode mogoče, da bodo še le vedeli — zaradi česa jih davkarje v nemščini rubijo, terjajo in jim dopisujejo. To mislimo je logično.

Naša kranjska finančna oblastnija se pri umeščenju uradnikov ne briga, ima li dotični uradnik zmožnost v slovenskem jeziku. Dokaz znanja slovenskega jezika se ne zahteva, zadostuje samo, če prosilec le dopolni dotično rubriko: krainersisch-deutsch. — Ravno tako je finančni oblasti deveta briga tudi to, če se že jedenkrat dani ukazi glede uradovanja v jeziku, katerega ljudstvo razumi — spolnujejo ali ne. Evo dokaza!

Z ukazom dné 24. julija 1870. l. št. 856/pr. je c. kr. finančno vodstvo v Ljubljani davčnim uradnikom mej drugim strogo zapovedalo: „Die unterstehenden k. k. Steuer-Behörden, Aemter und Organe werden beauftragt, unbedingt, ausnahmslos und allen Ernstes darnach zu streben, dass mit Partheien, die nur slovenisch verstehen, aller ämtlicher Verkehr mündlich und schriftlich auch in dieser Sprache stattfindet. — Die Unterlassung der Befolgung vorstehender Anordnung wird als dienstlicher Ungehorsam an dem Schuldtragenden im Disziplinarwege geahndet werden.“

Finančno vodstvo, katero je ta ukaz izdalo, dopisuje strankam samo nemški. Davkarje dopisujejo strankam, trdim kmetom-hribovcem — nemški. 13 let je že minulo, kar obstoji ta ukaz — in nobeden uradnik še ni bil v preiskavi zaradi tega, ker neče tako poslovati kakor stranka razume.

Od vseh družih oblastij se ujame še kakov slovensk odlok, samo od finančnega vodstva razen kake tiskovine — nič. Gotovo smo Slovenci še preinferiorni.

Ni čuda tedaj, da se ovi ukaz čisto nič ne zpolnuje — vsaj bi bilo to v tacem položaji našim

matematičnim nemčurjem „ein Unsinn in der höchsten Potenz“.

Zakaj naj bi tudi davčni nadzorniki pri skontiranju razen družih najdenih nepravilnostij poročali: „ukaz z dne 24. julija 1870. leta št. 856/pr. se pri davkarjih ne izpolnuje“. Bog obvari, če bi se kateri davčni nadzornik predrznil, kaj takega poročati. To bi se pihalo in pihalo, nadzornika vzeli bi molče ad notam.

Pa tega se finančnemu vodstvu ni treba bati, ker razen jednega vsi nadzorniki pišejo tako slovenščino, ki tega imena niti vredna ni.

Če bi se pri davkarjih itd. slovenski pisalo, bi uradni sluge nehali biti gospodje, ker bi ne tolmačili kmetom vatlarskih nemških perijod. Tako je tedaj bolje, da ostane še sluga gospod — in kmet to, kar je bil, namreč kmet, — trikrat kmet.

Naš deželni zbor sedaj posluje; mi opomnimo gospode poslance, da nam preskrbijo vsaj to, da bomo davke lahko plačevali v domačem jeziku.

## Politični razgled.

### Notranje dežele.

V Ljubljani 20. septembra.

V **gališkem** deželnem zboru prečitala se je v torek depeša iz cesarjeve kabinetne pisarne, v kateri se Nj. Veličanstvo zbornici zahvaljuje za pristrčno čestitanje ob rojstvu nadvojvodinje Elizabete. Na to je sledila volitev raznih odsekov in nadaljna verifikacija volitev rusinskih poslancev. Oprekovanu volitev Stanislavskega okrajnega glavarja Goreckega dala je povod ostrej debati, v kateri so se Rusini pritoževali o pristranosti Poljakov. Konečno obveljal je predlog rusinskega poslanca Sieczynskega, da se naj verifikiranje te volitve odgodi ter odredi natančnejše preiskovanje. — Nekateri poslanci poljske večine hoté sprožiti rešitev rusinskega vprašanja. Vladi naj bi se namreč naročilo delovati na to, da se vsi poljski uradniki v vzhodnej Galiciji priučé rusinskega jezika ter da naj bi oblastnije vse rusinske vloge reševale v rusinskem jeziku.

S **hrvatskega** ne prihajajo več poročila o novih izgredih ob južnej meji, vendar pa so razmere ondokaj zelo žalostne. Mnogo občinskih uradov ne posluje, ker so se dotični organi deloma na životu oškodovali, deloma pa v strah pripravili. Prebivalstvo je pa še močno razburjeno. Izza štirih dni se v obče mir ni kalil; posebno je v Zagorji vse mirno, kjer je največ vojakov. Tudi drugje so bili le neznatni izgredi, kakor razrušenje grbov na tabačnih trafikah po manjših vaseh. V Vukmaniče in Vojniče poslali so se iz Karlovca vojaki; o velikej nezadovoljnosti poroča se tudi iz Graduze, Bovića, Divuze, Topuskega in Vohimosa; vendar pa še ni prišlo do izgredov. — V Zagrebu je šest mestnih odbornikov, pristašev Starčevićanske stranke, odložilo svoje mandate.

### Vnanje države.

„Tagbl.“ pripoveduje, da obravnava obitelj **srbskega** pretendenta Karadjordjevića, bivajoča zdaj na Dunaji, resne stvari. Knez Peter Karadjordjević s svojo soprogo kneginjico Zorko si baje prizadeva zadobiti čast vzprejema na ruskem dvoru. Na dotično prošnjo še ni od-

govora ter se bode baje še le tedaj privolila, kadar odstopi stari knez svoje pravice na srbski prestol svojemu sinu Petru. Mlada zakonska se bodeta nastanila v Moskvi.

**Ruski** minister notranjih stvari, Tolstoj, vrnil se je od svojega odpusta ter zopet prevzel svoje poslovanje. — Vojnemu ministru Vannovskemu podaril je car z reskriptom z dné 5. t. m. Nevskijev red Aleksandra. — Potrjuje se vest, da se bode mej Nemčijo in Avstrijo ventiliralo bolgarsko vprašanje ter da se bodo k tem razgovorom povabili tudi inozemski diplomati. V obče prodira mnenje, da postopanje Rusov v Bolgarskej ne krši Berolinske pogodbe; ako pa bi Visoka Porta hotela protestovati proti samovoljnemu početju ruskih zastopnikov na Bolgarskem, pa bodo Avstrija, Nemčija in Italija baje radovoljno podpirale takov protest.

V zadnji seji **bolgarskega** sobranja, pretečeni torek, vzprejela se je adresa kot odgovor na prestolni govor knežev. V tej adresi se glede železniške konvencije javlja, da jo bode sobranje obravnavalo in storilo ukrep, kateri bode svedočil o bolgarskem spoštovanju mejnarodnih dolžnostij. Na dalje zahteva adresa narodnega sobranja vsled soglasne želje narodove restitucije ustave s spremembami, katere naj bode nasvetoval knez. Ko so to adreso vsi poslanci razen jedinega Soboleva podpisali, izročili so jo knezu Aleksandru, kateri je obljubil, da bode kar hitro možno dal zaželeni odlok. — Iz Sredca se poroča, da je došlo po objavljenem kneževem manifestu, s katerim se je bilo tudi sklicalo sobranje, knezu in njega vladi od vseh strauj dežele do 1000 zahvalnih telegramov. Železniška konvencija, kakor jo je sklenila „conférence à quatre“, se bode skoro gotovo potrdila, ter ni res, da bi ruski ministri proti njej agitovali. — Iz Filipoplja pa se javlja, da se zdaj vsi imenitnejši liberalci bolgarski, ki so se bili pred dvema letoma izselili, zopet vračajo v svojo domovino, da se udeležijo priprav za predstoječo volitve v veliko sobranje. Pozvana po generalu Sobolevu dospela sta v Sredec tudi bivša liberalna ministra Karavelov in Slavejkov.

Sestanek v **Kodanji** karakterizuje „Nat. Ztg.“ z glasovitim rekom Gladstone-ovim „hands off!“ Rusija in Anglija soglasiti v nasprotnu proti Aleko paši. Glede Bolgarske bode Gladstone vzprejel vsakršno smer politike, da le nasprotuje nemškemu in avstrijskemu uplivu na Balkanu. „Kreuzztg.“ izreka bojazen, da si hoče Gladstone v sporazumljenji z Rusijo osigurati prosto roko v Egiptu.

## Dopisi.

**Iz Trsta** 19. septembra. [Izv. dop.] Ko so 26. avgusta romali naši obrezani in neobrezani lahoni v Videm na Furlansko h razkritju Viktor Emanuelovega spomenika in da si ogledajo razstavo, pridružil sem se tudi jaz iz radovednosti, kako se bo vršila onkraj Idre slavnost. Da bi se bil vlak, kateri nas je vozil v obljubljeno deželo, ponesrečil v propad pred Nabrežino, gotovo bi ne bilo škode, kajti uničil bi se bil z menoj vred ves oni živelj, ki v Trstu spodkopava blagostanje in kateri vladi v brke labkomišljeno burke vganja. To so bili sami

### VII.

Ravno ob osmi uri stopil sem v suknji in z visoko počesanimi lasi v kneginjino predsobo. Stari sluga pogledal me je čmerno in le nerad ustal je s klopi. V salonu razlegalo se je veselo upitje. Odprl sem duri in umaknil se nazaj od samega strmenja. Sredi sobe stala je knežna na stolu in držala pred seboj moški klobuk; okrog stola se je rinilo kakih pet moških, pa ona je klobuk kvišku umikala in silno tresla. Ko je mene zagledala, zakričala je: „stojte, stojte! nov gost, tudi njemu moramo dati listek“; — skočila je s stola k meni in prijela me je za suknjo. — Pojdite notri, je rekla, zakaj stojite? Gospoda, dovolite, da vas seznanim: to je gospod Voldemar, sin našega soseda. A to so — rekla je meni pokazujoč goste po vrsti — grof Malevski, doktor Lušin, pesnik Majdanov, umirovljeni stotnik Nirmacki in huzar Bjelovzorov, katerega ste že videli. Prosim vas, ljubite se in čislajte.

Jaz sem bil tako zmešan, da še pozdravil nesem nikogar; v doktorji Lušinu spoznal sem onega gospoda, ki me je tako neusmiljeno osramotil na vrtu; drugi pa so mi bili neznani. (Dalje prih.)

prevzetno, kakor pristna knežna. Na njenem obrazu kazala se je hladna nepremičnost in resnoba, da je skoro nesem poznal, da nesem poznal njenih pogledov, njenega smehljanja, akoravno se mi je tudi v tej novej podobi zdela lepa. Oblečena bila je v lahko obleko iz bareža z bledomodrimi progami; lasje so jej viseli v dolgih kodrih po licih, kakor je na Angleškem v navadi: to se je kaj lepo podajalo k njenemu obrazu. — Moj oče sedel je poleg nje pri obedu in zabaval s posebno elegantno in mirno, samo njemu lastno udvorljivostjo svojo sosedo. — Redkokrat jo je pogledal — ona ga je tudi le redkokrat pogledala, pa tako čudno, skoraj sovražno. Govorila sta po francoski; — dobro se še spominjam, kako sem se čudil Zinajdinemu čistemu izgovarjanju. Kneginja se je pri kosilu tudi prav priprosto obnašala, kakor prej; mnogo je jela in hvalila je jedi. Mati se je že bila naveličala, kakor se je videlo, in odgovarjala jej je z nekakim žalostnim preziranjem; oče je pa včasih malo nagubancil obrvi.

Zinajda tudi ni dopala materi. — Kaka prevzetnica je — rekla je drugi dan. In Bog vedi, na kaj je tako prevzetna, — avec sa mine de grisette!

— Vidi se, da ti še nesi videla grizetk, opomnil je oče.

— Slava Bogu, da ne!

— Se ve da, slava Bogu... le kako ti moreš soditi o njih?

Zame se Zinajda ni skoraj nič zmenila. Kmalu po kosilu začela se je poslavljati kneginja.

— Kaj ne, da smem upati na vaše pokroviteljstvo, Marija Nikolajevna, Peter Vasiljevič? ponavljala je neprenehoma proti očetu in materi. Kaj se če! Bili so boljši časi, pa so minuli. Takrat sem tudi jaz bila — svitlost — pristavila je z zoprnim smehljanjem, — pa kaj je čast, če ni jesti. — Oče se jej je spoštljivo poklonil in jo spremil do predsobnih vrat. Jaz sem ravno tam stal v kratkem jopiči in gledal v tla, kakor bi bil obsojen k smrti. Zinajdino obnašanje proti meni me je popolnem potrla. Kako sem se začudil, ko me je ona mimo grede prijazno pogledala in mi pošepetala: ob osmih zvečer pridite k nam, slišite, pa prav gotovo... Jaz sem stegnil roko, pa ona se je bila že oddalila, nataknišči na glavo bel robec.

oboževalci Oberdanka, cvet Tržaške irredente, zagrizeni sovražniki Avstrije. V Vidmu se je vse trlo, velika gnječa zavlada je tam. Prišla so iz vseh bližnjih krajev delavska in druga društva s svojimi trobojnicami in godbami, katere slednje pa so bile jako slabe. Mesto je bilo okrašeno, a pri vsem tem se ni mogla zakriti revščina. Furlanski kmet, ki životari po svojim „conte“-jem, ni znal, kaj vse to pomeni. Prepričal sem se, da je Furlan še najmanj 100 let za slovenskim kmetom zaostal. Srednjega stanu ni v Italiji, kakor je to Haimlerle z živimi barvami narisal, ampak ondu kaj je vse le bogatin ali pa siromak, suženj, v pravem pomenu: raja. Nobeni državi se ne more očitati, da ima še sužnje, Italiji pa se to lahko vestno očita. Ubogi kmetje, ki jedino le ob polenti žive! Čita se jim na obrazu, da so usmiljenja vredni siromaki. Palače njih gospodarjev pa so vse gizdave in potratno napravljene. Kaj hočemo, tožil mi je kmet, osiveli stariček, ko nemamo za palec svoje zemlje, „šior conte“ hoče pa gizdavo in visoko živeti, in to so vse naši krvavi žulji, naša kri.

Slavnost vršila se je po navadni ceremoniji; minister govoril je kaj navdušeno, evviva ne konca ne kraja. Upili so posebno Tržačanje kakor najeti klakérji. Po odkritju spomenika odprl je minister razstavo, katera pa ni bila kaj posebnega, nadejal sem se več. Seznanil sem se pri tej priliki z beneškim Slovincem, ki me je opozoril na izdajsko razstavo, o katerej se je bilo čuditi, da je vlada kot prijateljica (?) Avstriji kaj takega dovolila. V posebnem oddelku čitalo se je v velikih črkah: „Il Risorgimento Nazionale“. (Probujenje naroda.) Tu so bile v zlatih okvirih tiskane in pisane listine avstrijske vlade, smrtne obsodbe puntarjev od let 1848—59 in 1866. Več garibaldinskih rudečih košulj in orožja, zastave raznih laških ustašev iz južne Tirolske. Posebno v oči mi je pa pala tabla z zlatim okvirom: „Trieste irredenta te saluta o Italia!“ (Trst neodrešen te pozdravlja Italija.) Na drugem kraju zopet z debelimi črkami: „Italia unita si, ma non compiuta“. (Italija jedina da, a ne dovršena.) Več napisov proti Avstriji v najostudnejši meri itd. Vprašam: je li to v redu, da se na avstrijske meje kaj takega vrši? Kaj bi rekli laški ministri, ko bi se v Gorici ali Trstu jednako razstavljali razni dokumenti laške vlade? Čudom se je moral vsak Avstrijec čuditi, da laška vlada, katera v jedno mer zatrjuje prijateljstvo Avstriji, ni zabranila tega oddelka. Naj bode to našim višjim krogom opomin in svarilo.

X.

**Iz Radeč** 19. septembra. [Izviren dopis.] Pred malo meseci hodil je Graške nadsodnije svetnik g. Rome po Dolenjske od kraja do kraja ter učil in spodbujal k delavnosti, da pomaga zastarelim aktom iz vlastnega prahu. Popraskal je gospod pri vsaki sodnji malo, ali v obče našel sodnije v redu in odgovorne njihove predstojnike z delom à jour. Samo tam okoli Zidanega Mostu ni njegovo praskanje nič pomagalo, kajti ondu moral je kar kopati in sicer kopati globoko, da je našel vse, kar je iskal.

Posrečilo se mu je in vsled njegovega referata prišlo je pretekle dni iz Gradca od ekselence Wasserja neko „pisanje“, katero zadeva tamošnjega gospoda adjunkta v obilej meri in zanj nikakor laskavi vsoti. Blisk in grom šviga v tem dopisu na g. adjunkta in moralčno je prisiljen iti v nezasluženi pokoj, na kojega čaka kot adjunkt golih 39 let. Vaš list je povedal sicer precej o tem gospodu in bil je zaradi tega jedenkrat konfisciran; mislil je menda takratni gosp. dopisnik na blagor občinstva, da reši stranke ničevih adjunktovih umotvorov. — Vse bilo je bob ob steno; gosp. adjunkt je tam, kjer je bil; menda misli, da ga bodo za seme imeli, ker je tako dobre sorte in torej navzlic 39 letnemu službovanju ni prinesel dalje, nego je danes.

Prinesla je Radeška pošta nekaj iz Gradca in veselimo se, če bode trebalo v kratkem nekaj voz ajdovice, da pokadimo onemu, katerega bi se že radi znebili. Skrajni čas je pa tudi; povedati znal bi tudi jaz kako „dovtipno“ o njem, a molčati moram, sicer nemajo naročniki vaši kaj čitati. Česar pak

Graški dopis specijalno omenja, je važno tudi za druge sodnije.

Nahaja se namreč po Kranjskem še mnogo sodišč, kjer zaradi pičlih dohodkov ni javnega notarja; taka sodišča torej obiskava jeden g. notarjev iz obližja poseben dan v tednu, da po naročilu notarske komore prevzema ter izdeluje notarska posla. Ker pak dohaja g. notar le jedenkrat v tednu tja v breznatarski okraj, uporabljajo sodnijski diurnisti priliko ter prevzemajo celo dela, katera po zakonu sme le javni notar izvajati. V Radečah so pri sodnji stare pisarske moči, katere pak v jednom tednu več javnih pisem naredé, nego delegirani g. notar v 3 mesecih. Tamošnji diurnisti: Reil, Sluga, Motschnig — izdelavajo privatna pisma kar v pisarni mej uradnimi urami v prisotnosti g. pristava in nikdo jim ne reče žal besede, akopram je to strogo prepovedano, da ne omenjam sodnijskega posla, kateri zaostaje in zaradi kojega so plačani.

In kako zviti so ti tički! Pri vsacem pismu, ki si ga da na limanice ujeti kmet pri omenjenih gospodih napraviti, nahaja se na konci opazka: „Wegen Abwesenheit des Herrn Notars“ — „Wegen Kränklichkeit der Contrahenten“ — ali pak: „Auf ausdrückliches Verlangen der Parteien“ itd. — pristavek ta je le iz tega uzroka, da pogrnejo svoje nezakonito ravnanje plaščem postavnosti.

G. nadsvetnik Rome ujel je te liščeke in o tej zadevi spregovoril je g. Waser resno besedo v onem dopisu. Nadejati se je torej, da zapreči bodočno g. sodnik v Radečah tem gospodom njihovo ravnanje.

Na tak način bode postavi k veljavnosti, ubožnemu kmetu pak h koristi pomagano; nasprotno pa, ako vse zakoniti pisarji izdelujejo, javnih notarjev in davkov treba ni.

Revenov Anzek.

**Od slovenskih obal**, 18. sept. [Izv. dop.]

Gospod urednik! Tisti čas pa, ko so se približale volitve za deželni zbor kranjski, osobito pa za trge in mesta, — sklicali so sinovi te solzne doline, katerih je na Kranjskem in na obeh zemeljskih polutah skupaj nekaj več kot 99 čez petnajst tisoč, — nekakšen „consilium abeundi“, in v tem sklenili „mit Sack und Pack“ marširati v primeren kraj, kjer bi se po njih zvitih buticah dalo kaj agitirati za njih „deutsche Lied“ in na čast in slavo „der deutschen Eiche“. In vzdignili so se in šli so „per Ax“, na čelu jim „banda“ „des deutschen Musikvereines“, — kakor ameriške kobilice — proti severovzhodu. In ko je ura bila tri, na mestu bili so vam vsi.

Sprejeli so jih močje tam na „mestu“, katerim bije srcé ne le po dnevi, temuč tudi „in der geisterstunde“ — za nemški „Reich“; — zbralo pa se je tudi par narodnjakov, katerim, če jih božja pomoč pa „korajža“ zapustite, tudi srce takoj v „hlače“ zleze; in takrat jim je zlezlo, gospod urednik, in — stiskali so nemškim sinovom roke, govorili pa nič, ker neso znali in tudi mislili neso nič, — ker takrat skrčili so se jim bili možjani. In — burka se je pričela na odru slovenskih tál! V tistem času pa se je napela nemškutarska žila in nemški duh prišel je v srca potolčena tistih, ki so narodno zavednost doma pozabili, in vzeli soboj le „deutsch-kraimerisch kräutersaft“. Kdor bi bil hotel misliti na agitacijo teh nemških in nemškutarskih „jogrov“, varal bi se bil in trudil zaman, kajti hmeljni sok in drug „material“ storila sta nemške te glave prezgodaj „unzurechnungsfähig“, in ves plan teh vojnikov Dežman-Pirker-Schrey-evih šel je „po vodi“, dočim so vsi jeli tavati — kakor ribe po „močici“ — okoli stolov, dokler sumljivo uniformiranemu koru ne „pade v glavo“ — uporabiti vraga vsaj zadnje moči, ter „užgati“: jedno, dve, tri — „nach den Ncten“, katerih je imel vsakateri v rokah po 6 celih listov, s tekstom in brez teksta. In začeli so igrati, pa tavalj so vmes, vsi ki so držati mogli „trompete in bas“ v rokah; in okoli nas so slednjič jeli tavati, brez izjeme vsi, polno- in mladoletni, mi pa smo se jeli jim umikati, in ko so „igrali“, počeli smo mašiti ušesa, češ: Z „agitacijo“ ni nič, in z „igranjem“ ni nič, in — tudi ni moglo nič biti. — Mej tem „tavanjem“ pa smo mi drugi, k vsej nesreči in nevolji prišedši večerjo užiti v krčmo —

dosta pretrpeti imeli, kajti — ta „Austand und Ehrgefühl“ pokvaril nam je tako naš želodec, da smo obupali skoro nad okrevanjem.

Ko je pa prišla ura in je „trompete glas“ naznanjal odhod, tedaj pa se je privaril mož „aus dem Lande der Limonen“ z „liro“ na kapi k narodnemu gostu, ki je použival svojo večerjo, in kazoč na podobo mladega „Kikeriki-ja“, katerega je v rokah držal, in kjer je bila podoba grofa Taaffe-ja in Schmerling-a, — ter ga vpraša na vse strani gugajoč se: „Sie, seh'ns do, wos is dos, is — is dos nit (kazaje grofa Taaffe-ja) — der „junge Kikeriki?“ wos?“ — Mož narodnjak pa se ozre proti temu udu „des deutschen Musikvereines“ ter mu stavi trezno vprašanje, katero mu je se ve da po alkoholu onemogli sin nemške majke dolžan ostal, — in „molče korakal mož je preč, — in videl ga ni nikdo več.“ Za njim pa so zginili tudi kmalu vsi drugi, ki so — „tavalj drug za drugim“ zopet proti jugo-vzhodu, odkoder so bili — primarširali — kazat „den deutschen Muth und — Edelsinn!“

Tedaj pa sem si bil jaz, gospod urednik, zopet nekaj pridobil za svoj „dnevnik“, kjer je že marsikaj shranjenega na čast in slavo resnice in pravice, — in ne morda hinavske narodne odkritosrčnosti! Urban Gregurjev.

## Domače stvari.

— (Častnima občanoma) imenovala je občina Horjul gg. deželnega predsednika barona Winklerja in korarja A. Zamejca.

— (Gospodu županu P. Grasselli-ju) čestitali so danes zjutraj ob 11. uri mestni uradniki pod vodstvom magistratnega svetnika g. Perone na Najvišjem odlikovanju z redom železne krone tretje vrste.

— (Odborniki kranjske trgovinske in obrtnijske zbornice) čestitali so danes ob 12 uri svojemu predsedniku g. Jos. pu Kušar-ju na Najvišjem odlikovanju z viteškim križem Fran Josipovega reda.

— (Odbor dobrodelne družbe sv. Vincencija) sklenil je v zadnji seji, v veseli znak odlikovanja njegovega zasluženega predsednika g. kanonika dra. Gogole z redom železne krone tretje vrste, vzprejeti v deško sirotišnico; „Collegium Marianum“ siroto Jožefa Bučarja in skrbeti za njego odgojo. Ob jednom izrazil je odbor svojemu predsedniku najpriskrnejšo čestitko.

— (Bivši ban) grof Pejačević odpeljal se je včera s svojo soprogo iz Zagreba.

— (V Ljubljanske realke) šestem razredu je letos samo pet slušateljev.

— („Hrvatke Vile“) došel nam je deveti zvezek, ki donša razen leposlovne tvarine prav lične slike: „Seljakinja iz Lekenika. Seljak iz Granešine, Zemaljska kazniona Lepoglava, Sudbeni stol u Zagrebu“ in dve podobi Črnogorcev. Žal, da to vse hvale vredno podjetje nema zadostne gnotne podpore, pač pa 6000 gold. zaostale naročnine.

## Telegrami „Slovenskemu Narodu“.

**Veliki Varadin** 20. septembra. Pri banketu na čast ministerskemu predsedniku Tiszi napravil je ta napitnico, v katerej se je dotikal hrvatskega in protisemitskega vprašanja. Prvo se ne more rešiti po pouličnih izgredih. Glavna naloga bodi, da se zopet napravi zakoniti red, potem pa s pomočjo zakonodajstva in domovine postopati najpravičnejim in concilijantnim načinom. Židovsko vprašanje ni vprašanje protisemitizma, temveč vprašanje dobrega glasu in časti domovine. Vlada ima dolžnost čuvati premoženje in življenje državljanov, dolžnost družbe pa je, razgnati škodljive predsodke. Razlika mora biti samo mej poštenimi in nepoštenimi ljudmi. Odobravanje. Banketa udeležili so se tudi člani opozicije.

**Beligrad** 20. septembra. Izid volitev: Voljenih 34 vladnih kandidatov, 47 radikalcev, 10 liberalcev, 17 brez izrečne strankarske meri. V Kragujevci in v Šabaci so ožje volitve, v 7 okrajih pa zaradi nepravilnostij

